

Ellen Hondelink

Van: Griffie Zevenaar
Aan: Griffie Zevenaar
Onderwerp: FW: Kritische reacties gemeenten op wetsvoorstel verplichte uitrol 5G
Bijlagen: 20190923 LTAT reacties gemeenten internetconsultatie Telecomcode.cleaned.pdf

Van: info@letstalkabouttech.nl [<mailto:info@letstalkabouttech.nl>]

Verzonden: dinsdag 24 september 2019 14:46

Aan: Info

Onderwerp: Kritische reacties gemeenten op wetsvoorstel verplichte uitrol 5G

In de bijlage(n) van deze mail zijn potentiële bedreigingen verwijderd.
Klik [hier](#) als u de originele bijlage(n) toch nodig heeft (een verklaring is vereist).

Graag doorsturen naar de griffie, College van B&W en de gemeenteraadsleden

Internetconsultatie Telecomcode

Een 20-tal gemeenten, waaronder Amsterdam, Maastricht, Eindhoven en Breda, heeft kritisch gereageerd op het Wetsvoorstel Implementatie Telecomcode. Welke zorgen en bezwaren hebben zij? En welke informatie is relevant om te kunnen borgen dat de infrastructuur van digitale technologie veilig, humaan en duurzaam wordt?

23 september 2019

Beste B&W en gemeenteraadsleden,

Let's Talk About Tech informeert u met deze mail over de internetconsultatie aangaande het Wetsvoorstel Implementatie Telecomcode, die Economische Zaken en Klimaat (EZK) in de zomerperiode heeft gehouden. Dit nieuwe wetsvoorstel beoogt voorwaarden te creëren waaronder 5G soepel kan worden uitgerold. De vraag is echter of bij invoering van de wetswijzigingen gemeenten nog kunnen voldoen aan hun publieke taak.

In bijgevoegde brief gaan we in op de reacties van gemeenten op het wetsvoorstel en vullen we dit aan met relevante informatie.

Zo'n 20-tal gemeenten hebben zeer kritisch gereageerd op die consultatie. Welke zorgen en bezwaren hebben zij?

- Met de voorgenomen wetgeving hebben gemeenten GEEN zeggenschap over de plaatsing van 5G-antennes. Telecombedrijven krijgen het recht om overal waar men dat wenst antennes op te hangen. Gevolg, gemeenten kunnen niet voldoen aan de publieke taak, het borgen van de veiligheid en gezondheid van de inwoners, waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn.
- Er is amper onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van 5G. Om die reden vinden gemeenten het niet kunnen weigeren van 'smal cell's vanwege gezondheidsredenen ook veel te voorbarig. Ze willen de garantie dat vast komt te staan dat er geen risico's zijn voor de gezondheid.
- De kosten en risico's van de aanleg en het energieverbruik (dat drastisch zal stijgen) lijken voor een groot deel voor rekening te komen van de gemeenten.
- Hoe zit het met aansprakelijkheid als er schade optreedt? Tekenend is dat de grootste verzekeraars, zoals Lloyds of London, gezondheidsclaims door 5G/wifi niet dekken.

In bijgevoegde brief vindt u meer toelichting op deze punten en ook de links naar alle reacties van gemeenten op de internetconsultatie Telecomcode.

Wij roepen alle gemeenten op zich (verder) te verdiepen in de gevolgen die de uitrol van 5G voor hen zal hebben. Deze zijn ingrijpend. Niet alleen op de infrastructuur en de energierekening, maar ook de gevolgen voor mens, dier en milieu.

We doen een appèl op u om, liefst samen met andere gemeenten en organisaties, de krachten te bundelen en te borgen dat de infrastructuur voor het gebruik van digitale technologie veilig, humaan en duurzaam wordt.

Mochten jullie verdere informatie willen, laat het ons weten! We zijn ook graag bereid met jullie in gesprek te gaan.

Hartelijke groet,
Let's Talk About Tech

Onderwerp: Kritische reacties gemeenten internetconsultatie Telecomcode
Input voor het vormgeven van een zorgvuldig proces van
belangenafweging m.b.t. wetsvoorstel verplichte uitrol 5G

Datum: 23 september 2019

LET'S
TALK
ABOUT
TECH

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

Op 16 januari jl. hebben we vanuit Let's Talk About Tech alle gemeenten aangeschreven om jullie te informeren over de aanstaande uitrol van 5G en de zorgen die wij als expertgroep – en vele organisaties en burgers – maken over de invloed hiervan op de leefomgeving en onze gezondheid. De aanleiding van deze nieuwe brief zijn de zeer recente ontwikkelingen rondom 5G en dan met name het nieuwe wetsvoorstel waarmee gemeenten geen zeggenschap meer zullen hebben op de plaatsing van antennes. In deze brief gaan we in op de zorgen en bezwaren die gemeenten hebben ten aanzien van de gevolgen van dit wetsvoorstel en vullen we dit met relevante informatie aan.

Internetconsultatie

Tot 9 september jl. hebben alle gemeenten middels een internetconsultatie kunnen reageren op het Wetsvoorstel Implementatie Telecomcode. Deze internetconsultatie vanuit het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) vormt een voorbereiding op de landelijke 5G-uitrol. Om 5G soepel te kunnen uitrollen moeten er wetswijzigingen plaatsvinden in de Telecommunicatiewet.

Verplichting gemeenten tot plaatsing antennes

Het gevolg van deze wetswijziging is dat gemeenten te maken gaan krijgen met een enorme toename van antennes. Gesproken wordt over 5 tot 10 keer meer antennes, wel elke 100 meter. De verwachting is dat de stralingsbelasting met een factor 10 tot 100 omhooggaat. Een belangrijk punt, gemeenten zullen GEEN invloed krijgen op de plaatsing aangezien de telecombedrijven het recht gaan krijgen om overal waar men dat wenst antennes op te hangen. Gevolg hiervan een rommelig straatbeeld en een verlies van controle over de openbare ruimte. Vraag is of gemeenten nog kunnen voldoen aan hun publieke taak. Zoals het borgen van de veiligheid en gezondheid van de inwoners in de publieke ruimte, waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Ook is er de vraag op welke wijze de zenders van energie worden voorzien en wie deze (flink verhoogde) energierekening gaat betalen. Verantwoordelijk wethouder Touria Meliana van gemeente Amsterdam waar voor de uitrol van 5G naar schatting 10.000 extra zenders komen reageert bijvoorbeeld als volgt: 'Dat heeft grote gevolgen voor het straatbeeld en leidt ook tot bezorgdheid over gezondheidsrisico's. Ook heeft Meliani vragen bij de kosten en risico's van de aanleg, die voor een groot deel voor rekening lijken te komen van de gemeenten. De invoering van 5G heeft bovendien 'grote gevolgen voor de infrastructuur in de stad, zoals de bereikbaarheid tijdens de aanleg van duizenden kilometers glasvezel in de al overvolle ondergrond'.¹

¹ <https://www.gemeente.nu/ruimte-milieu/smart-city/ook-amsterdam-kritisch-op-uitrol-5g/>

Ook inwoners maken zich zorgen en komen in actie

Inwoners geven aan dat de uitrol van 5G inbreuk zal maken op hun recht op gezondheid, op privacy en bescherming van het leefmilieu. Dit blijkt onder andere uit het protest tegen de uitrol van 5G, dat op maandag 9 september jl. heeft plaatsgevonden in Den Haag. Meer dan 1000 mensen liepen mee en uitten hun bezwaren. Op onze website kunt u het verslag en een sfeerimpressie van deze demonstratie bekijken.²

Ook zijn er maar liefst zo'n 1100 burgers die hebben gereageerd op de internetconsultatie en hun zorgen kenbaar hebben gemaakt over gevolgen van de uitrol van 5G. Veel mensen zijn goed geïnformeerd over de gezondheidseffecten door straling en geven, vaak met gedegen wetenschappelijke onderbouwing, aan dat zij ernstige bezwaren hebben tegen de uitrol van 5G en de enorme toename van antennes. En zij vinden het ondemocratisch dat gemeenten straks niets kunnen doen om plaatsing van 'small cells' - bijvoorbeeld vlakbij hun huis – te voorkomen. Ook hebben veel mensen gereageerd die nu al ernstige klachten krijgen door straling, om die reden al hebben moeten verhuizen naar stralingsarme regio's, en die vrezen voor hun toekomst.

"Je zou verwachten, net zoals bij de introductie van chemische stoffen, van bestrijdingsmiddelen dat er eerst goed uitgezocht wordt van of iets schadelijk is of niet voordat het op de markt komt. Dat gebeurt hier dus in veel mindere mate. Er liggen heel veel maatschappelijke belangen, ja zakelijke belangen die ervoor zorgen dat dit soort dingen toch redelijk snel op de markt komen."

Citaat Kromhout (Universiteit Utrecht en voorzitter van de Commissie EMV van de Gezondheidsraad) op RTLZ over de uitrol van 5G, 9 september 2019

Reacties gemeenten op internetconsultatie

Een 20-tal gemeenten hebben in goed onderbouwde brieven gereageerd op de internetconsultatie. Ze zijn kritisch ten aanzien van het wetsvoorstel dat nu voorligt. Ook uiten zij kritiek dat zo'n belangrijke consultatie, het wetsvoorstel heeft namelijk nogal ingrijpende consequenties voor gemeenten – in het zomerreces is gehouden. Dit heeft waarschijnlijk ook invloed gehad op het aantal reacties.

Met deze brief willen we alle gemeenten informeren over de inhoud van de bijdragen van de gemeenten die hebben gereageerd op de internetconsultatie en waar relevant onze aanvulling daarop. Het is immers voor elke gemeente cruciaal wat zo'n wetswijziging kan betekenen voor een gemeente en welke zeggenschap het straks nog wel of niet heeft.

Deze brief richt zich met name op gezondheidsaspecten. We willen u ook wijzen op de vragen die er bij gemeenten liggen wat betreft het kostenaspect voor gemeenten bij de uitrol, bijv. energiekosten (er moet 24/7 elektriciteitsvoorziening komen), kosten voor onderhoud en schade van de assets, vragen over de verstoring van de 'small cells' op andere apparaten en over de verantwoordelijkheid bij het niet behalen van een 98% dekking. In de bijlagen vindt u een overzicht met de links naar de brieven van de gemeenten en vragen van politieke partijen over 5G.

² <https://letstalkabouttech.nl/2019/09/9-september-2019-massaal-protest-tegen-5g-in-den-haag/>

- **Geen zeggenschap gemeenten over de plaatsing van small cells**

Een belangrijk punt van gemeenten is dat ze zelf zeggenschap willen behouden waar small cells worden geplaatst. Met dit wetsvoorstel geven ze aan dat het eigendomsrecht in het geding is, hun autonome positie aangetast wordt en hun onderhandelingspositie naar marktpartijen beperkt is. Zoals gemeenten aangeven is het onwenselijk dat een gemeente een verplichting krijgt, maar geen voorwaarden kan stellen aan het gebruik en de verschijningsvorm. Gemeenten zijn tenslotte verantwoordelijk voor de bescherming van het welzijn van de inwoners. Zo geeft gemeente Breda aan hiermee de controle over de publieke ruimte te verliezen en niet meer aan hun publieke taak, het borgen van de gezondheid en veiligheid van hun inwoners, te kunnen voldoen. Dit zal leiden tot maatschappelijke onrust. En de gemeente zal volledig afhankelijk worden van de marktpartij als ze zelf geen mogelijkheden meer heeft randvoorwaarden te stellen.

“Het verbaast mij hoe weinig instrumenten in de huidige wetgeving en in uw concept wetsvoorstel voor gemeenten zijn opgenomen en hoe allesoverheersend de inzichten c.q. belangen van de telecombedrijven zijn”
Citaat gemeenteraadslid Vught

Gemeenten willen - vanuit maatschappelijk en stedelijk belang - dat altijd sprake is van een zorgvuldige plaatsing en dat lokaal ingrijpen mogelijk moet zijn als daar vanuit de maatschappij behoefte aan bestaat. Gemeenten willen bijvoorbeeld kunnen besluiten dat antennes niet worden geplaatst nabij woongebouwen of andere gevoelige bestemmingen zoals scholen en ziekenhuizen en dat zij straks op zulke plekken stralingsvrije/luwe zones kunnen aanwijzen. Met dit wetsvoorstel hebben inwoners en huiseigenaren geen invloed op hun directe leefomgeving. Er is geen recht op

verweer als burgers een antenne in of nabij hun voortuin krijgen geplaatst. Conform de uitgangspunten van de Omgevingswet moeten burgers betrokken kunnen worden bij de inrichting van de openbare ruimte.

- **Gezondheid en vraag naar onderzoek naar de effecten van 5G**

Het nieuwe netwerk zal een veel hogere dichtheid krijgen met gebruik van andere en hogere frequenties. Gemeenten spreken uit dat ze zich zorgen maken over de onrust die zal ontstaan en over het feit dat er nog weinig onderzoek is gedaan naar de effecten van 5G, op de mens en ook de ecologische gevolgen die het kan hebben op flora en fauna. Daarbij geven zij aan dat de onderzoeken die er zijn tegenstrijdig zijn.

Verschillende gemeenten willen de garantie dat vooraf vast moet komen te staan dat er geen risico's mogen zijn van deze 'small cells' op de gezondheid. Ze vragen om onderzoek wat de effecten zijn op de gezondheid van inwoners, alvorens te starten met de uitrol van het 5G-netwerk. Zoals gemeente Maastricht het verwoordt: “dit dient te worden aangetoond door actuele periodieke onderzoeken en controles van ter zake deskundige, onafhankelijke instituten en de uitkomsten dienen te worden gedeeld met de gemeente”. Ook is er de wens dat gemonitord kan worden wat de blootstellingswaarden zijn.

Een andere gemeente geeft aan: “wij zijn een groot voorstander van snel internet, maar niet ten koste van de gezondheid van mens en dier”. Gemeente de Ronde Venen stelt: “Er is in onze beleving nog te weinig bekend/transparantie over evt. gezondheidsrisico's van de toepassing van 5G (700 Mhz tot 3,5

Ghz) om een dergelijke verplichting (..) op te leggen en daarmee “medeplichtig” te zijn ingeval van evt. gezondheidsrisico’s”.

Onderzoek naar de effecten van 5G is zo goed als niet gedaan

Naar aanleiding van het verzoek vanuit de Tweede Kamer in april jl. om onderzoek te doen naar de effecten van 5G voor te starten met het op grote schaal plaatsen van masten liet de Gezondheidsraad weten dat er door hen nog geen onderzoek is gedaan naar de eventuele gevaren van het nog uit te rollen 5G-netwerk. <https://www.ad.nl/tech/kamer-wil-eerst-stralingsonderzoek-dan-pas-5g-netwerk~ab567cd6/>

Verder maken de vragen van de Amerikaanse senator Richard Blumenthal - tijdens een hoorzitting over 5G op 6 februari 2019 in de Senaat – en de antwoorden erop van de vertegenwoordigers van de telecom-industrie pijnlijk duidelijk hoe weinig verantwoordelijkheid bedrijven en overheid nemen als het gaat om het garanderen van veiligheid en gezondheid van burgers. Uit de hoorzitting komt duidelijk het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek naar de potentiële gezondheidsrisico’s van de technologie en ook het volledig ontbreken van financiering voor het doen van zulk onderzoek naar voren. Blumenthal eindigt dan ook zijn betoog met de woorden: So there really is no research ongoing. We are kind of flying blind here, as far as health and safety is concerned.

<https://letstalkabouttech.nl/2019/04/zorgen-over-de-risicos-van-5g-voor-gezondheid-en-leefomgeving-nemen-toe-de-belangrijkste-ontwikkelingen-op-een-rij/>

Er is ons een onderzoek bekend naar de effecten van 5G. De Zwitserse onderzoeksstichting IT’IS, die door de telecomsector wordt gefinancierd, trok aan de alarmbel. Zij berekenden dat ondanks die hogere frequenties en beperkte penetratie 5G voldoende energie kan opwekken om huidweefsel permanent te beschadigen. Niels Kuster, hoofd van IT’IS, concludeert daaruit dat de ICNIRP-limieten dringend herzien moeten worden. ‘Als een onderzoeksgroep als IT’IS al zegt dat ICNIRP zijn richtlijnen moet herzien, weet je dat er een probleem is’, zegt Slesin stellig. Zie <https://www.groene.nl/artikel/bellen-schaadt-cellen>

- **Volksgezondheid als weigeringsgrond**

Met de wetswijziging kun je als gemeente antennes niet weigeren op grond van volksgezondheid en deze weigeringsgrond zal worden geschrapt.

Verschillende gemeenten zijn hier kritisch over omdat nog onduidelijk is wat de effecten zijn op de volksgezondheid en er nog verschillende onderzoeken gaande zijn met betrekking tot deze effecten. Het schrappen van volksgezondheid als weigeringsgrond is dan ook voorbarig.

Mona Keijzer verwijst in haar brief van 16 april jl. en tijdens het parlementaire debat van 5 juli jl. naar het ZonMW programma en concludeert dat er geen aanwijzingen zijn dat blootstelling aan radiofrequente EMV door mobiele telefonie leidt tot gezondheidseffecten. Echter concludeert Technopolis in de onafhankelijke evaluatie in 2015 dat op grond van dit ZonMW-onderzoek geen conclusies kunnen worden getrokken: “Despite these important contributions, the total yield of the programme is somewhat modest. This is in part a logical consequence of the design of the programme: because of a lack of clear scientific leads for investigation in many areas, at the outset the programme had a fairly broad focus without a well-defined overarching research question. As a result, there was limited connection between individual projects whilst a number of projects were rather small in scale. This means that the statistical power of individual findings is quite low, making it difficult to draw any conclusive answers. Although a justifiable decision at the time, in hindsight it should therefore be concluded that this broad approach has proved a stumbling block to the full realisation of the programme objectives and the programme could have benefitted from greater thematic coherence.” Uit: Programme evaluation Electromagnetic Fields & Health (EMF&H), May 2015.

[https://www.zonmw.nl/fileadmin/documenten/Elektromagnetische Velden en Gezondheid/Evaluation_report_EMF_H_by_Technopolis_2015.pdf](https://www.zonmw.nl/fileadmin/documenten/Elektromagnetische_Velden_en_Gezondheid/Evaluation_report_EMF_H_by_Technopolis_2015.pdf)

Overigens betreft dit ook geen onderzoek naar de effecten van 5G.

- **Kennis en expertise**

Verschillende gemeenten geven aan dat het onderwerp 5G nog geheel nieuw is en hun kennis en kunde erover onvoldoende. Dit omdat deze onderwerpen tot op heden bij landelijke organisaties zijn belegd. Een gemeente geeft aan nu al tegen een tekort aan expertise en capaciteit aan te lopen. Hiermee wordt geen rekening gehouden in het wetsvoorstel.

- **Voorlichting en transparantie**

Gemeenten verwachten goede voorlichting en transparantie bij de uitrol van 5G. Zo zag gemeente Maastricht zich geconfronteerd met een testlocatie zonder hierover door het Ministerie van EZK en Vodafone te zijn geïnformeerd. Dit is volgens hen volledig in tegenspraak met de toegezegde transparantie en voorlichting waardoor er onrust bij bewoners is ontstaan. De gemeente vraagt zich af waarom er nog geen voorlichtingscampagne is georganiseerd over de noodzaak en voordelen van 5G en de gezondheidsrisico's en de effecten op de leefomgeving.

Gemeente Dantumadiel geeft aan dat de informatie rondom de wetswijziging mager is. De gemeente stelt: “er wordt ons immers opgelegd onze openbare infrastructuur beschikbaar te stellen, zonder de risico's die hiermee gepaard gaan te benoemen, met ander woorden, er wordt veel geëist zonder de consequenties goed te benoemen.”

Gemeenten melden dat er veel bezorgdheid is bij bewoners en dat er een voorlichtingscampagne moet worden opgestart. Ze stellen dat inwoners moeten worden voorzien van juiste informatie over de gezondheidsrisico's. Naar aanleiding van de informatie van GGD Kennemerland dat men voldoende beschermd zal zijn bij de uitrol van 5G stelt gemeente Heemstede: "Wij gaan ervan uit dat deze informatie klopt" en dat ze pleiten voor goede informatie over de gezondheidseffecten en dat er zo nodig nader onderzoek wordt gedaan.

Kan gemeente Heemstede ervan uitgaan dat de informatie klopt en wordt er daarmee juist voorgelicht?

Nee, de voorlichting van de overheid is niet accuraat, maar verwarrend en zelfs misleidend. De huidige blootstellingsrichtlijnen zijn gebaseerd op de limieten die door ICNIRP eind jaren '90 zijn opgesteld. Deze limieten houden alleen rekening met opwarmingseffecten. Als uitgangspunt is genomen dat een plastic hoofd met zout water in 6 minuten niet meer dan 1 graad mag opwarmen. De blootstellingslimieten houden geen rekening met biologische effecten, zoals kanker, DNA-schade, doorlating bloed-hersenbarrière, neurologische klachten, etc.

Dit betekent dat als de overheid aangeeft dat onder de limieten geen gezondheidseffecten te verwachten zijn, ze alleen uitgaan van deze opwarmingseffecten. Zoals de ICNIRP aangeeft in hun richtlijn uit 1998 "Induction of cancer from long-term EMF exposure was not considered to be established" <https://www.icnirp.org/cms/upload/publications/ICNIRPemfgdl.pdf> In recent onderzoek komt echter duidelijk bewijs naar voren dat er een relatie is tussen straling en kanker. Ook rechters leggen steeds vaker het verband tussen straling en hersentumoren en andere aandoeningen.

Bovendien wordt alleen rekening gehouden met acute korte-termijn gezondheidseffecten die optreden tijdens de blootstelling. De ICNIRP-richtlijn geeft hierover aan: "and so these guidelines are based on short-term, immediate health effects such as stimulation of peripheral nerves and muscles, shocks and burns caused by touching conducting objects, and elevated tissue temperatures resulting from absorption of energy during exposure to EMF." Dus de limieten die in Nederland gehanteerd worden houden GEEN rekening met effecten op de lange termijn.

Via het EMF Scientist Appeal doen 250 wetenschappers een dringend beroep op de VN, haar sub organisaties (de WHO en de UNEP) en alle lidstaten van de VN, om een betere bescherming van de gezondheid bij blootstelling aan EMV te garanderen. Deze wetenschappers hebben allemaal peer-reviewed publicaties op gebied van biologische of gezondheidseffecten van niet-ioniserende straling. <https://www.emfscientist.org/>

Over de ICNIRP: dit is de International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection en deze commissie heeft 13 leden. Acht daarvan band hebben of hadden een band met de telecom-of elektriciteitsindustrie via consultancywerk of onderzoeksfinanciering. Ook zijn zes leden tevens lid van een ander adviesorgaan (bijv. WHO EMF group, Europese SCENIHR-commissie). Zie: <https://www.groene.nl/artikel/bellen-schaadt-cellen>

Wat betreft onderzoek naar lange termijneffecten. Uit een databank met alle *peer reviewed* studies over straling van een groep Australische stralingswetenschappers genaamd ORSAA vond men van de 2266 publicaties in 68 procent van de gevallen 'significante biologische of gezondheidseffecten'.

<https://www.orsaa.org/>

- **Aansprakelijkheid**

Er zijn partijen die zich afvragen hoe het zit met de aansprakelijkheid van de overheid in verband met gezondheidsschade.

Nu al zijn in verschillende (internationale) rechtszaken eisers in het gelijk gesteld en wordt het verband gelegd met straling en hersentumoren en andere aandoeningen. In de Verenigde Staten loopt nu een collectieve claim tegen Apple en Samsung vanwege het overschrijden van de limieten.

<https://macdailynews.com/2019/08/24/apple-samsung-hit-with-class-action-lawsuit-over-handset-rf-radiation-emissions/> Ook zijn er verschillende moratoria op 5G in Zwitserland en in Australië mogen op sommige plekken 5G-antennes - vanwege aangetoonde schade aan de gezondheid - niet worden geplaatst.

Het ligt dus voor de hand dat gemeenten te maken gaan krijgen met aansprakelijkheidsstellingen van inwoners. Gemeenten zijn ook uiteindelijk verantwoordelijk voor de gezondheid van hun inwoners op grond van de Wet Publieke Gezondheid.

Er zijn inwoners die momenteel al erkend zijn in hun elektrogevoeligheid door artsen en (overheids)instanties. Op het moment dat 5G uitgerold wordt is er de terechte vrees dat zij ernstige gezondheidsklachten krijgen omdat er met een 98%-dekking geen ontsnapping mogelijk is en de keuzevrijheid volledig ontbreekt om blootgesteld te worden. Dit kan een ernstige inbreuk betekenen op hun privé-leven, hun familielevens, hun fysieke en psychische integriteit en hun recht op een veilig huis en omgeving zoals neergelegd in artikel 8 EVRM.

Tekenend is ook dat de grootste verzekeraars, zoals Lloyds of London, gezondheidsclaims door 5G/wifi niet dekken.

- **Leefbaarheid en (medische) hulp bij elektrogevoeligheid**

Een huisarts stelt in een reactie op de internetconsultatie over de toekomstige uitrol van 5G: "omdat de gemeenten en andere lagere overheden geen enkele invloed meer zullen hebben op het antennebeleid kunnen zij ook geen stralingsarme plekken voor deze groepen mensen reserveren. Leven in Nederland wordt daardoor voor mensen die elektrogevoelig zijn straks onmogelijk. Deze

groep zal volledig geïsoleerd raken van de maatschappij. In een beschaafde samenleving behoort de maatschappij voor iedereen toegankelijk te zijn ook voor kwetsbare mensen”.

Er zijn in Nederland inwoners die ziek zijn geworden door straling en serieuze belemmeringen ondervinden om deel te kunnen nemen aan de samenleving. In de notulen – al uit 2013 - van de denkgroep “Medische hulp bij elektrogevoeligheid” opgericht door het Kennisplatform EMV & Gezondheid, opgericht door de overheid staat goed verwoord wat de consequenties kunnen zijn:

“Enkele elektrogevoeligen leiden een zwaar leven. Ze ondervinden serieuze belemmeringen in het dagelijks leven. Ze mijden plaatsen met sterke EMV. Ze kunnen daardoor niet of met grote moeite naar hun werk, boodschappen doen, reizen of zelfs voor langere tijd in hun eigen woning verblijven. Sommige mensen verliezen hun baan, raken in een sociaal isolement, gaan zwerven of zoeken hun toevlucht in afgelegen campings of buitenlandse oorden. Gezien de grote impact is er ook een grote noodzaak voor het bieden van hulp aan elektrogevoeligen.”

Tot Slot

Let's Talk About Tech roept alle gemeenten nogmaals op zich (verder) te verdiepen in de gevolgen die de uitrol van 5G voor hen zal hebben. Deze zijn ingrijpend. Niet alleen op de infrastructuur, zoals het Financieele dagblad aangaf in het artikel “5G netwerk wordt planologische nachtmerrie³. Maar ook de gevolgen voor mens, dier en milieu. Met de voorgenomen wijzigingen in de Telecomwet wordt op geen enkele wijze rekening gehouden met de wensen van gemeenten, burgers en organisaties die naast zorgen over straling aangeven dat ze 5G niet wenselijk vinden uit oogpunt van privacy, energieverbruik, (cyber)security, welstand etc.

We doen een appèl op u om, liefst samen met andere gemeenten en organisaties, de krachten te bundelen en te borgen dat de infrastructuur voor het gebruik van digitale technologie veilig, humaan en duurzaam wordt.

Mochten jullie verdere informatie willen laat het ons weten! We zijn ook graag bereid met jullie in gesprek te gaan.

Met vriendelijke groet,

Let's Talk About Tech
www.letstalkabouttech.nl

Bijlage:

1. Overzicht reacties gemeenten internetconsultatie Telecomcode
2. Vragen over 5G van politieke partijen

³ <https://fd.nl/achtergrond/1294958/5g-netwerk-wordt-planologische-nachtmerrie>

Bijlage 1: Overzicht reacties gemeenten internetconsultatie Telecomcode

Gemeente Amsterdam

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/4ec53f76-fa7c-45f3-831b-ec54b6714190>

Gemeente Breda

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/cc5c54e7-ca09-4333-9d01-ea0718907abc>

Gemeente Dantumadiel

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/d8ede903-1cf2-462a-b8d7-0a742e9c67ea>

Gemeente Den Bosch

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/c06700c8-b299-4e63-aeda-b6fbbbb715d2>

Gemeente Den Haag

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/6c2de383-4dd2-4e3b-824b-1abd74ecf4bd>

Gemeente Eindhoven

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/08769454-110e-4df5-94a9-1629f5b2fe88>

Gemeente Haarlem

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/f237e885-eeb8-4239-8bff-b7486eebe0be>

Gemeente Heemstede

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/5bc9b3f8-4604-4c36-ba42-fc4babc6aa4f>

Gemeente Heerhugowaard

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/3a6374d6-aa80-4317-b8a6-74c205c72139>

Gemeente Helmond

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/aefa3b35-1aae-4343-b4a2-b05c452a6fb3>

Gemeente Langedijk

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/7958fd59-4aa1-4da8-b401-47643926a2b9>

Gemeente Maastricht

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/cf8f3f8a-3d4a-4aa1-84ae-ec69ce1c3497>

Gemeente Meijerijstad

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/fdc31e55-ec54-4d46-887b-f65a34d7dfc9>

Gemeente Oirschot

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/9d82dba8-bf71-4d70-9c49-b2d3c30d58a5>

Gemeente Oss

Sluit aan bij de grote gemeenten in de Provincie Noord-Brabant (B5-gemeenten) en de gemeenten in het samenwerkingsverband ASSO (samen met de gemeenten Uden, Bernheze en Meierijstad)

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/60f6a491-452a-478c-a2b2-0195cf1d4785>

Gemeente Rotterdam

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/1a57ebbf-94f3-43e5-8022-16f2b91762e6>

Gemeente Smallingerland

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/f2055d01-8e9e-46ec-b52f-41eb200ef900>

Gemeente Tilburg

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/3c34d2ce-c493-47b1-9d0e-593c931f2459>

Gemeente Vught

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/cf7e9655-73ad-41ae-adfd-a825f85d87ac>

Gemeente Zwolle

<https://www.internetconsultatie.nl/telecomcode/reactie/94da219a-72c0-4b14-b30f-50cd84f6026d>

Bijlage 2: Vragen over 5G van politieke partijen

- **EUROPA**

Vragen vanuit het Europees Parlement over onderzoek naar de gezondheidseffecten van 5G

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-8-2019-001526_EN.html

- **TWEEDE KAMER**

Vragen van Kamerlid van Raan van de PvdD aan staatssecretaris van EZK en de minister van LNV

<https://www.partijvoordedieren.nl/vragen/vragen-van-raan-over-de-uitrol-van-5g>

- **PROVINCIALE STATEN**

Vragen PvdD en FvD Zuid-Holland

<https://zuidholland.partijvoordedieren.nl/vragen/schriftelijke-vragen-5g>

Vragen PvdD Groningen

<https://groningen.partijvoordedieren.nl/nieuws/pvddieren-bezorgd-over-veiligheid-mens-en-dier-in-verband-met-5g-pilots>

- **GEMEENTEN**

PvdD Groningen aan B&W

<https://groningen.partijvoordedieren.nl/vragen/pvddieren-bezorgd-over-veiligheid-mens-en-dier-in-verband-met-5g-pilots>

Vragen van Groenlinks aan B&W Leeuwarden

<https://emfmadness.wordpress.com/2019/09/18/onderwerp-5g-en-testen-in-leeuwarden>

Vragen PvdA Leeuwarden van april 2018

<https://www.gemeenteraadleeuwarden.nl/nl/nieuws/vragen-pvda-over-uitrol-5g-beantwoord>

Vragen van PvdA aan B&W Maastricht

<https://maastricht.pvda.nl/nieuws/uitrol-5g-netwerk-zorgen-van-burgers-over-gezondheidsrisicos>

PvdA Hellendoorn

<http://hartvanhellendoorn.nl/19107/pvda-hellendoorn-stelt-vragen-of-de-beleidsnota-antennebeleid-nog-actueel-is-met-de-komst-van-5g>

Vragen Groen-Brabant aan B&W Oosterhout

<http://www.groen-brabant.nl/index.php/ter-zake/121-artikel-39-vragen-aangaande-de-uitrol-van-5g>

Vragen Groen Links Heusden

<https://halloheusden.nl/2019/04/vragen-van-groenlinks-heusden-over-openbaar-wifi-en-5g-netwerk/>

Groen Links Borger-Odoorn

<https://borgerodoorn.groenlinks.nl/nieuws/groenlinks-wil-stralingsonderzoek-naar-5g-netwerk>

Vragen CDA Sittard Geleen

<https://www.cda.nl/limburg/sittard-geleen/actueel/nieuws/cda-stelt-vervolgvragen-over-het-bastion-hotel-en-5g-zendmast/>

Rosa, de Partij voor de Dieren en de SP vragen gemeente Zaanstad een brief te schrijven aan Overheid.

Ze willen dat Zaanstad zich aansluit bij de groeiende groep gemeenten die protest aantekenen tegen het feit dat ze buitenspel worden gezet bij de uittol van 5G in Nederland, het snellere internet dat omstreden is vanwege de gevreesde verhoogde stralingsrisico's. Een heikele punt naast de nog onzekere invloed op de gezondheid van mens en dier is dat gemeenten zullen moeten gedogen dat de telecomaandbieders her en der *small cells* plaatsen om een volledige dekking te garanderen.

<https://zaanstad.nieuws.nl/actueel/38948/rosa-sp-en-pvdd-vragen-college-zich-aan-te-sluiten-bij-5g-protest/>

LET'S TALK ABOUT TECH

VOOR VEILIGE, HUMANE EN DUURZAME TECHNOLOGIE

MEER WETEN OVER ONS EN/OF OVER DE IMPACT VAN DIGITALISERING

www.letstalkabouttech.nl

info@letstalkabouttech.nl